

INTERNET INFORMAZIO ITURRI BERRIA

E. García, I. Merchan & E. Pombo

Egileak Fundeso Ikerketa Kazetaritza sariaren irabasleak dira.

Laburpena:

Internet hedabide berria da, baina dagoeneko gehienen-tzat aski ezaguna, izenean behintzat. Edonola ere, oraindik ikerketa ugari egin beharra dago hedabide horren inguruan, bere ondorioak, ahalmenak eta arriskuak zein diren ezagutu, baloratu eta jendeari ezagutarazteko horren erabilpena ahalik eta hoberen izan dadin. Garbi dago Internetek orainarte ezagutzen genituen hedabideen aurrean izugarritzko abantailak eskaintzen dituela: jendearekin harremanetan jarri gaitzke nahiz eta elkarren artean milaka kilometrotako aldea egon; informazio iturri paregabea ere bada, guregandik urruti dauden informazioak atxikitze ahalmena baitu, eta hori baino gehiago, irudia, soinua eta testu idatziak nahasten diren euskarri baten aurrean aurkitzen gara. Aukerak beraz anitzak dira. Ez dezagun pentsa, ordea, guztia ona denik. Izan ere, jatorritzko dokumentuak kopia ahal izatea, legedi baten gabezia, ordenadoreak eragin dezakeen menpekotasuna edo informazio kopuru handiak dakarren nahasmena. Kontuan hartu beharreko aspektuak dira. Lehen ere esan dugu: Internet oraindik gaztea da, eta gizarteak dauka bera hezitzeko betebeharra. Aurre egin behar zaio egoerari eta berandu izan baino lehen bidea zuzendu behar dugu. Azken finean, beste hedabide bat baino ez da; lehenago egunkaria, irratia edo telebista izan ziren modu berean.

Abstract:

The Internet is a new form of media although it is already very well known, at least by name. However, a great deal of research still needs to be done in order to appreciate and inform about the consequences, capacities and dangers of the Internet so that its use may be as beneficial as possible. The Internet clearly has many advantages in comparison with the media-forms which we have known until now. It enables us to communicate with people anywhere in the world, provides an inexhaustible mine of information and, moreover, is able to combine the written word with images and sound. Nevertheless, not everything about the Internet is positive. Its accessibility implies a risk to copyrights, and the fact that an excess of information can lead to both superposition and confusion must also be taken into account. The Internet is young and it is society which will be responsible for its upbringing. We must accept our responsibility and pave the way for its maturity before it is too late. After all, the Internet is merely a new form of mass media as were once also newspapers, television and radio.

1. Interneten abantailak.

Internet hedabide bat da. Hedabide berria eta orainarte ezagutzen genituenekin alderatuz desberdina; eta hori World Wide Web (WWW) deitzen den horri buruz egin beharreko lanetan kontuan izan behar den datua da. Lanabes bat da azken finean, esku artean daukaguna; lanabes berri eta indartsua, eta indar hori erabiltzen ikasi egin behar dugu.

Baina kontuan izan behar duguna zera da: Internet ez da etorkizuneko hedabidea, Internet gaur egungo hedabidea da. Agian duela lau bat urte World Wide Web hori jaio berri zenean eta Internet bere osotasunean gizarteratzen hasi berri zenean- posible litzateke esatea Internet etorkizuneko gauza zela. Baina orain etengabe hedatzen eta zabaltzen ari den hedabidea dugu, bai pertsonen arteko komunikazioa errazteko posta elektronikoa arrunta edo bideo hitzaldi konplexuen programen bidez bai masa komunikazio gisa, edo informazio iturri bezala.

Horren arrazoi nabarmenetarikoak WWWren sortze eta zabaltze sistematan dugu, informazioa elkartrukatzeko sistema erraza eta merkea baita.

Baina Internet hedabide bezala aztertzen dugunean bi kontzeptu buruan izan behar ditugu beti:

Horizontaltasuna: Internet indarrean dagoen hedabiderik horizontalena da. Sujetu batek hartzaile zein igorlearen rola txandakatu di-tzake bertan dabilenean. Erabiltzailearen esku dago erabakitzea zein nolako jarrera izango duen momentu bakoitzean; hau da, igortzen duen edukia pertsona bakar bati edo askori zuzenduko dion, edukia jasotzen duenak berriro ere itzulera prozesua abian jarriko duen, feed back delako elkarrekikotasuna emanez...

Hipermediatasuna: Kontzeptu hau beste bi kontzeptuen batuketatik sortu zen. Hots, hipertestua eta multimedia izaera. Internetek ezarritako oinarriak hemendik aurrera sortuko diren hedabideek bereganatuko dituztela argiatu daiteke. Horregaitik diogu Internet ez dela etorkizuneko hedabidea. Etorkizunean Internetek dauzkan oinarri berdinekin hedabide berriak sortuko dira, ez hain askeak, baina bai askos ere azkarragoak horrek dakartzan abantail guztiekin. Ikus ditzagun orain banan-banan lehen aipaturiko bi kontzeptu berri horiek:

Hipertestua: Hipertestua izatez, kontzeptu sinplea den arren, dimentsio berri bat ematen dio testuen irakurketari eta dokumentuen arteko informazio biltetari. Hau da, testuaren barnean dauden zenbait hitz gakoetan arratoiaren bidez klik eginez, edo norberak aukeratutako beste edozein bilaketa eginez, dokumentu beraren beste atal batera edo beste dokumentu berri batzuetara salto egin daiteke:

Hipertestua ez da zerbait berria, urte batzuk lehenago testuen arteko lotura horiek orrialdearen oinean egiteko aukera bakarrik zegoen; baina orain, teknologia berriek zabaltzen dituzten aukerak itzelak dira. Gainera, espazio fisikoak gero eta garrantzi gutxiago dauka, zeren eta testuen kokagunak ez du mugatzen haien arteko erlazioa. Nevadako Unibertsitatean ezarria dagoen testu batek lotura baten bidez (ingelesez link moduan ezagutzen dena) Euskal Herriko Unibertsitatera eraman gaitzake. Zer lortzen da horrekin? Internet mundua zeharkatzen duen sare batean bihurtzea. Horra hor, Internetek duen zerbitzu ezagunetarikok duen izenaren jatorria: World Wide Web (Mundua zeharkatzen duen armiarma sarea).

Multimedia izaera ordenadoreen handitze prozesuaren ondorioz heldu da. Hasiera batean ordenadoreen indarra oso mugatua zegoen eta sistemaren errekurtsio gehienak eragiketa matematikoak egitera zuzentzen ziren. Urteak igaro ahala ordenadoreak gero eta boteretsuagoak bihurtu dira eta gordeketa sistemak asko handitu dute euren edukia. Horra hor esaterako, orain zortzi bat urte oraindik erabiltzen ziren 20 Mbetako diska gogorak. Gaur egun CD-ROM bakar batek 650 Mb gorde ditzake eta zaharkituta geratzen ari da irten berria den DVD-ROM delakoaren aurrean. Azken abantaila horretan neurketak gigabytetan egiten dira, orain artekoetan ordea, megabytetan.

Baina horretaz gain, ordenadoreek erabiltzen zituzten datu motak ere handitzen eta hobetzen joan dira. Hasieran ordenadoreetan testu laua bakarrik aurkitzen bagenuen ere, gero soinuak eta azkenean irudiak - finkoak zein mugimenduzkoak - ere sartu dira. Horixe da hain zuzen, multimedia izaera izatea; testua, soinua eta irudia produktu bakar batean nahasteko aukera egotea hain zuzen ere.

Teknologia berrien abantaila hain da handia, ezen gaur egun ez dago ordenadorerik erabiltzen ez duen soinu estudiorik. Horra hor esaterako, Euskadi Irratian eginiko birmoldaketa teknologikoa. Bertan soinu iturri digitalen analogikoak baztertu zituzten.

Beraz **hipertestua** eta **multimedia** izaera nahasten direnean, kontzeptu berri bat agertzen zaigu:

Hipermedia. Hau da, irudi finko batetik soinu batetara salto egin dezakegu, testu idatzi batetik bere soinu baliokidera, elefante baten deskribapen testualetik berari buruzko bideo batetara, eta abar...

Aukerak anitzak dira. Horretaz jabetzeak garrantzitsua da, horrela errazagoa izango baita Internet komunikazio iturri edo informazio iturri bezala erabiltzea.

Informazioa lantzen dutenek; hau da, informazio iturrien beharra daukatenek, modu bikoitzean erabili dezakete Internet. Modu zuzenean informazio iturriarekin kontaktuan jarriz edo hedaketa masiborako prest dauden dokumentuetaz baliatuz.

Lehenengo moduari buruz berritasuna duen ezer gutxi esan dezakegu. Modu zuzenean informazio iturriekin kontaktuan jartzeko honako aukera hauek ditugu: Berrien sistemak (news), e-mail edo posta elektronikoa, edo denbora berean buruturiko hitzaldiak (IRCa kasu). Horietatik berriena gerta daitekeena lehenagoa dugu, newsak hain zuzen ere. Izan ere, beste biek in lortu dezakeguna betetzeko modua, bagenuen Internet sortu baino lehenago ere, posta arruntaren bidez edo telefonoaren bidez. Baina newsen bidez gutunak igor ditzakegu iragarki-taula antzeko batera. Bertan, gai horretan interesa dutenek bakarrik ikusiko dute gure mezua eta ziurrenik beraien erantzuna jasotzeko aukera izango dugu. Beraz, Internet informazio iturri bat izateaz gain, komunikazio sistema oso indartsua ere bada.

Newsek adituak edo gai batean interesa dutenekin kontaktuan jartzeko aukera paregabea eskaintzen dute; baina Internet gaur egun hain ezaguna bihurtu baldin bada, beste mota bateko informazioa eskuragarri jartzeko eskaintzen duen erraztasunagatik izan da.

WWW eta Internet askotan nahasten diren kontzeptuak dira. Lehenengoa bigarrenaren atal bat baino ez da, baina ez edonolako atala. WWWen ugalketak Interneten gizartean txertatzea ekarri du, edozein motatako informazioa eskaini edo jasotzeko modu erraza, azkarra, eroso eta merkea delako. Interneten bidez informazioa jaso edo zabaldu nahi dutenek horretaz baliatzen ikasi behar dute, bertako informazio kopuru erraldoia behar bezala erabiliz gero lagungarri gerta daitekeelako eguneroko lanari begira. WWW hiri batekin alderatu dezakegu. Liburutegi eta museo ederrak ikusgai dauden hiri bat, baina mapa zehatzik edo telefono gida osotu bat ez dagoen kokagune bat. Beraz, guk lortu nahi dugun informaziora heltzeko bai modu dauzkagu. Lehenengoa arraroena den arren noizean behin erabiliko dugu: informazioa zehazki non dagoen baldin badakigu helbide jakin batera joko dugu. Aldizkari, liburu edo irratiko hainbat saiok dituzte beren web orriak. Helbide jakin batera jo-tzea informazioa lortzeko modu errazena da, zuzenezuzenean jotzen baitugu nahi dugun gaira; baina tamalez, ez da modurik ohikoena. Horregaitik gehienetan bilatzaileen bidez lortu beharko dugu informazioa.

Bilatzaileak web orriak baino ez dira (WWWen barruan aurki daitekeen informazioa egituratzeko modua), baina informazioa eskaini baino metainformazio eskainiko digute. Hau da, informazioari buruzko informazioa. Guk zenbait parametro luzatuko dizkiogu (normalean Bool Logikari jarraituz). Bilatzaileak gure informazioa aurkitu dezakegun hainbat web orrien helbideak emango dizkigu. Baina bilatzaileen erabilera egokia egin nahi bada, bilatzaile bakoitzaren ikasketa prozesu baten beharra dago, oinarrian guztiak antzekoak diren arren, beren berezitasun propioak baitituzte.

Egokiena bilatzaile bakar bat erabiltzea baino, bat baino gehiago erabiltzen jakitea da, batean aurkitzen ez duguna agian bigarren batean aurkituko baitugu. Baina metabilatzaileetara ere jo dezakegu. Metabilatzaileek datu base propioak izan beharrean gainontzeko bila-tzaileetaz baliatzen dira, bilatzaile askori galdera bera luzatuz eta emaitzak modu ordenatu batean eskainiz. Bilatzaile arruntak baino zailagoak dira, baina zerbait aurkitzen ez denean azkeneko aukera izan daitezke; eta askotan ahalegintzeak merezi du.

Baina herrialde garatu batean bizi den edonoren esku dago Interneten zerbait argitaratzea; eta ideia hori oso kontuan izan behar dugu, Internetek alde on ugari, baina era berean arrisku handiak ere badituela nabarmentzeko.

Interneten informazio kopuru ikaragarriak ditugu eskuragarri. Baina era berean, edozein motatako edukiak aurki ditzakegu, askotan egiaztatu gabeak eta inolako funtsik ez dutenak. Gezurrezko informazioen kasurik aipagarriena argazkien trukaketan dago. Gaur egun Interneten ikusgai diren argazkietan emakume ospetsu gehienak biluzik agertzen dira. Baina gehienetan ez dira benetako argazkiak, eta gezur horrek eragin dezakeen kaltea (bai pertsonaia ospetsuarentzat, bai jasotzailearentzat ere) tamalgarria izan daiteke.

Hala ere, argazkien manipulazio gehienak gaizki eginda egon ohi dira; hau da, erraz igarri daiteke benetakoak diren edo ez. Baina Interneten badira baita ere manipulazio bikainak, eta kasu horietan ez in daiteke jakin argazkia benetakoa ote den. Kasu horiek dira benetan kezkatu behar gaituztenak, denbora eta beharrezko bitartekoekin egindako manipulazioek sinesgarritasun handia izan baidezakete, eta beraz, jasotzaileak ikertu beharko du horren baliogarritasuna.

Baina Interneten gezurrak ez dira bakarrik argazkietan ematen, beste edozein motatako informazioetan ere eman daitezke. Askotan manipulazioa modu errazean igarriko dugu, baina beste batzutan gezurra oso ongi eraikia egongo da eta modu ikusgarrian erakutsiko digute. Horren aurrean aholku bakar bat eman daiteke, kontu eta tentu handiz erabili behar dira Internetetik jasotako datuak.

Azken finean, Internet biltegi erraldoi bat da. Bertan guri interesatzen zaizkigun edukiak baliorik ez daukaten hainbat gauzen artean aurkitzen dira. Gure lana, kazetari onek egiten duten moduan, haria eta lastoa banatzea izango da, erabilpen egokia eginez.

2. Interneten arriskuak.

Lehenago Internet deitzen den sare informatiko erraldoi horrek dituen abantailak zeintzu diren ikusi baditugu ere, lehen esan dugun moduan guztia ez da arrosa kolorekoa mundu honetan. Izan ere, WWW horrek baditu hainbat arrisku ere, eta horiek ezagutu beharra dago, bizimodu demokratiko eta eroso bat lortu nahi badugu behintzat.

Gehiegizko informazio kopurua: Euskal Herriko berrehun komunikabide baino gehiago ditugu gaur egun Interneten. Edozein motatako informazioa lortu dezakegu; argazkiak, testu zientifikoak, literarioak, informatikari lotuak etab. Baina aldaketa handiegia izan da. 70 eta 80ko hamarkadetan informazio kopurua ez zen batere txikia, baina teknologia berriekin hartzaileak kontsumitu ditzakeen edukiak bikoiztu baino gehiago hirukoiztu egin dira. Horrek zenbait arazo dakartza berarekin, besteak beste, saturazioa, guztia irentsi ahal izateko gaitasun falta. Gero eta jende gehiagok erabiltzen du Internet informazio iturri bezala, baina behar dena bilatu nahi denean batek baino gehiagok ez daki nondik hasi. Horregaitik "Bilaketa kultura" bat geureganatu beharra dugula esan daiteke. Erabiltzaile gehienek badakite zer diren Yahoo, Altavista, Olé, Ozú., Kaixo...; badakite horien bitartez informazioa lortu daitekeela, baina ez dakite nola. Izan ere, hor dago kokka: Liburutegi batean guk irakurri nahi dugun liburua nola lortu ikasi dugun bezala, Interneten interesatzen zaizkigun edukiak atxikitzen ikasi behar dugu, eta horretarako, adibidez, hainbat kode desberdin erabili daitezkeela: or, and, parentesiak... Hori erakusteko ikastaroak egin daitezke, baina modurik eraginkorrena erabilera eta esperientzia da. WWW hori zabaltzen doan heinean, jendeak informazio iturri bezala nola erabili ikasiko du seguruenik, telebista kate bat baino gehiagoren artean aukeratzen ikasi duen moduan.

Irizpide kritiko falta: Lehen aipatutako neurritz kanpoko informazio kopuru horrek era berean beste arazo bat dakar berarekin, jendearen irizpide kritikorekin gabezia. Hain da ugaria Interneten aurkitu dezakegun informazioa, ez baita posible modu kritikoz begiratzea, nahasmena da nagusi. Fenomeno hori ordea, ez dela berria, eta orainarte izan ditugun hedabideekin ere antzerako zerbait gertatu dela diote zenbait autorek. Hau da, autore askok behin eta berriz azpimarratu dute egunkari, irrati eta telebistako hartzaileen izaera pasiboa. Ignacio Ramonet adibidez, iritzi horretakoa da. Autore horrek gainera, hartzailea hedabideen aurrean defentsarik gabeko gizaki bat bezala ikusten du, manipulazioaren sujetu bat bezala alegia.

Teknologia berriekin ordea, gauzak aldatzen ari dira: joan den hamarkadetako sujetu hori ez da jada pasiboa, aktiboa baizik. Gainera, esan dugun moduan, igorle eta hartzailearen paperak trukagarri bihurtu dira. Hasieran igorle dena hartzaile bihurtu daiteke ondoren eta alderantziz baita ere. Beraz, jendeak jada ez du jasotzen besteek ematen diotena, baizik eta hartzailea den horrek jasotzen du informazioa bilatzeko ekimena. Hala ere, saturazioa hain da erabatekoa, nahasmenak norberaren irizpide kritikoei aurrea hartzen baitio. Esaten ari garenak funtsik baduela erakusteko Interneten bigarren belaunaldian gaudela aipatzea nahikoa da. Hau da, sare informatiko horretako informazio hori guztia eusteko gaur egun dagoen azpiegitura txikiegia geratu da. Beraz, argi dago saturazioa eta nahasmena Internetek oraindik orain dituen arazo nagusietako batzuk direla. Mundu horretan nondik nora jo ikasi behar dugu, kritikoak izan behar dugu, eta horretarako Internet erabili eta ezagutu behar da. Hori lortzeko moduak eta ezaugarriak baditugu, orain esperientzia eta denbora behar dugu.

Gehiegizko menpekotasuna: Informazioak menpekotasuna sor ote dezake? Pentsa ezin daitekeen zerbait dirudi, baina aditu askok arrisku horretaz ohartarazten dute Interneti buruz mintzatzen direnean.

"Informazioa 90ko hamarkadako droga bihur daiteke" esaten zion urte honen hasieran Firefly Erresuma Batuko aholkularitza erakundeak Reuters albiste agentziari. Aholkularitza erakunde horrek eginiko txosten batean menpekotasun mota berri bati buruz hitz egiten zen: informazioaren menpekotasuna hain zuzen ere. Aipaturiko txostenean honako hau esaten zen: "1.000 pertsonatik %54k onartzen du bilatzen duen informazioa aurkitzen duenean zerbait berezia sentitzen duela, "igotze" bat. Galdetutako 1.000 pertsona horietatik erdiak berriz informazioaren beharra duela dio, eta hiru laurdenak uste du etorkizunean Internetekiko, ordenadoreekiko eta orohar informazio guztiarekiko menpekotasuna sortuko dela".

Horrela, gaur egun drogekiko, karta-jokuekiko edo alkoholarekiko menpekotasunak hitz egiten den bezala, informazio elektronikorekiko menpekotasunak hitz egiten hasi gara. Baina duela urte batzuk bideo-jokuak sortu eta gizartearen artean zabaldu zirenean ere, antzerako beldurra nagusitu zen jende askorengan. Gaur egun ordea, psikologoek gehiengoak dio bideo-jokuen erabilerak ez dakarrela berez pertsonalitatean aldaketa nabarmenik.

Dena dela ere, Interneten dagoen informazioarekiko menpekotasun horrek badu zerbait berezia. Izan ere, entzun al dugu inoiz Internet sortu aurretik liburuetan dagoen informazioarekiko menpekotasun kasu larri edo masiborik eman denik? Ez noski. Beraz, zerk eragiten du teknologia berrien aurrean halako menpekotasuna izatea? Internet informazio iturri bezala erabili ote dezakegu ondorio larririk jasan gabe? Ildo horretatik hainbat eta hainbat dira azken urtetan egiten ari diren ikerketa motak. Kimberly Youngek, Pittsburg Unibertsitateko irakasleak, eta Center for On-Line Addictioneko sortzaileak, Internetekiko menpekotasunari buruzko galdetegirik ezagunena osatu zuen (IAD).

Angels Gonzales psikologaren aburuz erabiltzaile batzuk WWW horrekiko izan dezaketen lotura, beste batzuk alkoholarekiko, drogekiko edo jokuekiko izan dezaketenaren antzekoa da. Hala ere, psikologa honen ustetan Internetekiko menpekotasunak ez dakartza berarekin alkoholak edo drogek sortu ditzaketen arazo fisikoak; baina ondorio antzekoak ekar ditzake: bikoteko arazoak, zorrak, lan edo eskola arazoak, norberaren kontrolaren galera, isolamendu soziala, asaldura, eta abar...

Ildo horretatik Internetek duen ezaugarrietako bat azaldu beharra dago. Internet geldoa da. Gaur eguneko edozein diska gogorren trasferentzi tasak megabytetan neurtzen diren bitartean (hau da, milioka byte segundu bakoitzeko) Interneten erabiltzaile arrunt batek nekez lortuko du laumila byte segunduro jasotzea. Beraz, "nabigatzen", hots, informazioa bilatzen, gauden denboraren gehiengoa itxaroten ematen dugu. Horrek ezinegona eragiten du, beti zerbait berria noiz iritziko zai baikaude.

Orohar Internetekiko menpekotasuna duen erabiltzailearen profila honako hau litzateke: gaztea, ordenadoreekiko zaletasuna duena eta barnerakoiak. Autore batzuk diote bizitza sozialik eza ere gehitu beharko litzatekeela profil horren beste ezaugarri bat bezala. Zentzu horretan Juan Alberto Estallo autoreak uste du Chat1 deitu ohi diogun sistema horrek pertsonen arteko erlazioak ordezkatzan dituela sarri askotan.

Beraz, orain esandako guztiaren arabera esan ote dezakegu Internet ez dela informazio iturri bat bakarrik? Droga bat baino zerbait gehiago ere ba al da? Puntu honetara heldurik iritziak mota askotakoak izan daitezke. Apokaliptikoek Internet droga bat bezala ikusiko dute, horrek dakartzan ondorio ezkor guztiekin. Baina teknologia berri askok bezala izan ditzakeen ondorio kaltegarriez gain, eskaintzen dituen abantailak ugariagoak direla esan daiteke. Izan ere, nahiz eta ordenagailuaren aurrean esertzen den erabiltzaile horrek agian pertsonen arteko erlazioa ordezkatzeko duen komunikazio bat bilatu, barnerakoiak diren horiei beste batzuekin harremanetan jartzea errazago egiten zaie ordenagailu baten bitartez, eta horrek beren izaeran aldaketa bat ekar lezakeela diote psikologo askok. Gainera, horrekin loturik doa Internet informazio iturri bezala erabiltzea, komunikazio orok berarekin baitakar informazioa.

Orain esandakoaren adierazgarri da honako adibide hau, El Pais egunkariko ale batean aurkituriko artikulua batetik jasoa. Horregaitik onena artikuluan jakinarazten zen esperientzia hitzez-hitz jasotzea da: "Agustin Nuñezek duela bi urte eta erdi jakin zuen bere seme Guillermo autista zela. Agustinek ez zekien ezer gaisotasun horri buruz, eta gai horretaz hitz egiteko ez zuen inor bere inguruan. Internet laguntza handi bat izan da bi arazo horiei aurre egin ahal izateko. Orain Agustin benetako aditua da autismo

gaietan eta seme autista dituzten beste guraso batzuekin harremanetan dago etengabe" (El Pais, Ciber@is, 1998-08-20, 8.orria).

Garbi dago beraz, gure ingurunean aurkitu ezin ditugun harremanak eta informazioa lortzea ahalbidetzen digula munduan zehar eraiki den sare telematikoa erraldoi horrek.

Kontrola beharrezkoa da: Internetek eskaintzen dituen abantailak ugariak dira, baina era berean mundu osoko legeria arrisku askori aurre egin beharrean aurkitzen da gaur egun. Izan ere, modu errazean eta inpunitate osoz legea hautsi daiteke, adibidez, lan oso bat hartu eta geureganatu dezakegu Interneten, inolako dirurik edo copyrightik ordaindu gabe.

Gainera, zuzenbidean aditu direnek adierazten dutenez, legea ez da iritsi oraindik munduko sare erraldoi hori iritsi den puntu horretara. Beraz, Internet kontrolatu eta legeztatzea oso zaila da, abantaila teknologikoak zuzenbidea baino azkarragoak baitira. Internet arautzen dituzte legeak gainontzeko hedabideei ezartzen zaizkien berberak dira, baina ziberespazio delako horretan betearaztea ia ezinezkoa da egun.

Europako Batasunak Interneteko eduki pornografiko edo bortitzak legeztatzeaz bakarrik arduratu da. Baina auzi horri gehiegizko garrantzia ematen ari zaio, gai hori "satanizatu" egin nahi da. Azken finean, Interneten ikusgai dagoen pornografiaren zati handiena ez da kaleko kioskoetan ikus ditzakegun aldizkari pornografiko edo erotikoak baino gehiago. Gainera, badirudi Interneten eduki pornografikoak ordenadorea piztu bezain pronto agertzen direla.

Baina hori ez da horrela, helbide jakin batzuetara jo behar da eduki hori aurkitzeko, azken finean bilatu egin behar da, kioskoetara joaten garenean aldizkari jakin batzuk eskatzen ditugun moduan. Era bereanumeak babesteko programa bereziak daude eduki horietara sarbidea izan ez dezaten.

Beraz, Interneten benetan beharrezkoak diren arazoak kontrolatuko dituen legeri bat agertzen ez den bitartean, egokiena norberak bere kontrol berezia ezartzea da. Izan ere, komunitate batean txertaturik gauden izakiak garen heinean, geure etika propioaren beharra dugu txarra dena alde batera utzi, eta egokia denari eusteko. Interneten eduki bat sartzeko garaian beraz, oinarriko printzipio batzuk gogoan izan beharko genituzke: egiaren alde egin, arrazakeria adierazten duen edozein aldarrikapen sahistu, gizaki guztien arteko berdintasuna babestu edo komunitate bateko kideen garapena indartzeko baliagarri diren edukiak bultzatu. Azken finean, etikoki jardun behar da Interneten, bizitzako beste hainbat arlotan bezala. WWW horretan askatasuna nagusi delako.

3. Ondorioak.

Artikulu honetan Internetek dituen abantailak eta desabantaila nagusienak ikusi ahal izan ditugu. Izan ere, azken urteetan izugarriko zabalpena lortzen ari den teknologia berri horrek hainbat erabilpen izan ditzake: jokoak, aisialdia, beste pertsonakiko komunikazioa eta informazio iturri bezala erabili ahal izatea. Hain zuzen ere, horixe zen gure azterketaren helburua, Internet informazio iturri bezala nola erabiltzen dugun ikertzea, bere alderdi on eta txarrak aztertzea. Azken finean, guk Internetetik izan dugun harremana baloratzea.

Horren arabera esan dezakegu Internet informazio iturri garrantzitsua dela, munduan zehar barriatua dagoen edozein informazio lortzeko aukera eskaintzen baitigu. Fundeso herri azpigaratuaren garapen sustengarria bultzatzen duen garapenaren aldeko gobernu kanpoko erakundeak antolatutako Periodismo De Investigación programak hori frogatzeko aukera eskaini zigun. Izan ere, hileroko idatzi beharreko artikuluak Interneten aurkitutako informazioarekin osatzen genituen. Azkeneko modu erraz batean lortzen genituen informazio desberdinak, alderatuak, eta era horretara kazetari artikulu bat idazteko osagarri guztiak genituen, sarri askotan baita argazkiak ere.

Dena den, nahiz eta jarduerarekin azkenean oso erraza izan norberak nahi duen informazioa lortzea, benetan interesgarria dena, hau da ofizialtasunetik at dauden eduki horiek geureganatzea oso zaila da. Izan ere, hain da zabala mundu hori, ezen hiri handi batean pertsona bat aurkitu behar denean bezala, orientabide batzuk behar baitira nahi den hori aurkitu ahal izateko, gertuko helbideak edo web kokagune zehatz ba hain zuzen ere.

Denbora igarotzen den heinean eta Internet gizartean gero eta gehiago zabaltzen den heinean erabilpen egokiagoa izateko gai izango gara, ordurako munduko sare horrek dituen arriskuak garaitzen ez bagaituzte behintzat.

Erreferentzia Bibliografikoak

"Infoadcción", PC World, 1998ko maiatza, 212-219orriak. "Los padres de autistas rompen el aislamiento", Ciberp@is, El País, 1998ko abuztuaren 20, 8.orria.

Baym, N. (1995): The emergence of community in computer-mediated communication, In. S. Jones (Ed.), *Cybersociety: Computer-mediated communication and community* (138-163). Thousand Oaks: Sage.

Bush, V. (1945): As We May Think. www.isg.sfu.ca/~duchier/misc/vbuesh

Danet, B. (1996). Text as mask: Gender and identity on the Internet. Paper prepared for the conference on Masquerade and Gendered Identity, Venice, Italy, February 21-24

December, J. (1996). Units of analysis for Internet communication. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 1 (4), www.usc.edu/dept/annenberg/vol1/issue4/december.html

Garton, L., Haythornthwaite, C., & Wellman, B. (1997). Studying online social networks. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 3, (1), www.jcmc.huji.ac.il/vol3/issue1/garton.html

Herring, S. (1995): Gender Differences in Computer-Mediated Communication. www.Cpsr.org/cpsr/gender/herring.txt

Kling, R. (1996): *Computerization and Controversy: Value Conflict and Social Choices* (2nd Ed) San Diego, CA: Academic Press

Livingood, J. (1995): Revenge of the Introverts. *Computer-Mediated Communication Magazine* vol.2, zenb.4, 8.orria

Mantovani, G. (1994). Is computer-mediated communication intrinsically apt to enhance democracy in organizations? *Human Relations*, 4, 1, 45-52

Mantovani, G. (1996). *New communication environments. From everyday to virtual*. London: Taylor and Francis.

Matheson, K. (1992). Women and computer technology: Communicating for herself. In M. Lea (Ed). *Contexts of computer-mediated communication* (66-88). Hemel Hempstead: Harvester Wheatsheaf.

Nelson, T. H. (1967). Getting it out of our system. In G. Schechter (Ed.), *Information retrieval. A critical review*. Washington, D.C.: Thompson Books.

Sudweeks, F., McLaughlin, M. & Rafaeli, S. (Eds.) (1997). *Network and netplay: virtual groups on the Internet*. Cambridge: AAAI/MIT Press.

Walther, J, Anderson, J. & Park, D. (1994). Interpersonal effects in computer-mediated interaction: A meta-analysis of social and antisocial communication. *Communication Research*, 21, 4, 460-487.

Interneteko Erreferentziak

www.cmhc.com/guide/iad.htm www.pitt.edu/~ksy/ www.geocities.com/HotSprings/6416

www.iucf.indiana.edu/~brown/hyplan/addict.html www.ifap.bepr.ethz.ch/~egger/ibq/res.htm

www.itw.com/~rscott/ia.html www.cif.es/~philippe/ciberviuda.html

Notak

1. Une bereko teklatuaren bidezko komunikazioa. Chatprotokoloa nahikoa zaharkituta geratu den arren izen bera eman ohi zaio IRC indarrean dagoen protokoloari.